

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

*Савенко Євген Євгенович,
Навчально-наковий інститут
цивільного захисту, група ЦЗк-24-1
НК – Гонтаренко Людмила Олександрівна
Національний університет цивільного захисту України*

Вступ. У сучасному освітньому процесі академічна доброчесність часто сприймається здобувачами вищої освіти виключно як набір формальних правил: не списувати, не замовляти курсові роботи, уникати плагіату та подібності. Однак у контексті підготовки працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій це набуває абсолютно іншого, помилкового виміру. Для курсанта Національного університету цивільного захисту України чесність під час навчання - це не просто питання оцінки чи рейтингу. Це базовий індикатор професійної надійності майбутнього офіцера. Смісл цієї роботи полягає в тому, що академічна не доброчесність у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання є не просто порушенням етики, а прямою загрозою для життя людей, адже ілюзія знань у сфері цивільного захисту завжди конвертується в реальні трагедії під час ліквідації надзвичайних ситуацій природнього, техногенного або іншого характеру.

Основна частина. З наукової точки зору, академічна доброчесність виступає фундаментальним критерієм якості освітнього процесу та інституційною гарантією формування професійних компетентностей фахівця. Можна багато говорити про європейські стандарти освіти, нормативні документи та вимоги сьогодення, які змушують нас дотримуватися правил. Проте для нас, тих, хто обрав шлях рятувальника, усе зводиться до набагато простіших, але водночас критично важливих речей. Будь-хто обов'язково опиниться в ситуації, де доведеться брати відповідальність не за оцінку в заліковій книжці чи місце в рейтингу, а за людське життя. І саме в цей момент стане остаточно зрозуміло, чого насправді варта наша освіта.

Перший і найголовніший аспект проблеми полягає у вартості помилки, яка є наслідком недобросовісного навчання. Коли студент звичайного цивільного університету використовує шпаргалку на іспиті, найгіршим

наслідком є його власна некомпетентність у певній вузькій сфері. Коли ж курсант вдається до плагіату або списування під час вивчення пожежної тактики, інженерної підготовки, хімічного та радіаційного захисту - він закладає міну сповільненої дії у свою майбутню професійну діяльність. Робота в системі ДСНС не пробачає теоретичних прогалин. Під час масштабної пожежі, розбору завалів зруйнованого будинку чи ліквідації наслідків хімічної аварії в офіцера немає можливості «загуглити» правильне рішення або підглянути формулу розрахунку сил та засобів. Рішення приймаються за лічені секунди в умовах екстремальної ситуації. Якщо оцінка за профільний іспит була отримана нечесним шляхом, такий командир не здатен об'єктивно оцінити обстановку, правильно розрахувати час роботи ланки ГДЗС в непридатному для дихання середовищі або визначити межі безпечної зони. Таким чином, академічна доброчесність курсанта сьогодні - це хибне управлінське рішення завтра, ціною якого є життя підлеглих та цивільного населення.

Другий важливий аспект проблеми стосується формування довіри всередині самого підрозділу. Служба в системі ДСНС - це безперервна командна робота, де кожен рятувальник критично залежить від дій свого побратима. Ця довіра починає формуватися задовго до першого бойового виїзду, а саме вона зароджується ще в аудиторіях університету. Академічне середовище є своєрідним полігоном, де випробовуються не лише інтелектуальні здібності, а й моральні якості. Коли курсант вдається до обману під час модульної контрольної роботи або захисту практичної роботи, він демонструє зневагу не лише до викладача, а й до своїх майбутніх колег. Якщо людина здатна злукавити заради вищого балу в безпечних стінах навчального закладу, виникає закономірне питання: чи можна довірити їй своє життя під час роботи на висоті, у задимленому середовищі або під час масштабної пожежі на об'єктах підвищеної небезпеки, таких як атомна електростанція, заводи по виробу хімічного палива, вугільно- та гірничовидобувна промисловість по видобуванню та переробці торфу? Академічна доброчесність виховує відповідальність за власні дії та слова. Вона формує офіцера, чий рапорт базується на реальному стані справ, а не на бажанні приховати власну

некомпетентність. У бойовому розрахунку немає місця для тих, хто звик покладатися на чужі знання, адже під час евакуації людей списати правильний алгоритм дій просто буде ніде.

Третій вимір академічної доброчесності в контексті підготовки фахівців цивільного захисту - це формування стійкості до корупційних ризиків та професійних зловживань. Не доброчесність у навчанні, наприклад, як плагіат у наукових статтях чи привласнення чужих ідей під час написання індивідуальних робіт, деформує свідомість. Вона спотворює переконання, що будь-яку проблему можна вирішити в обхід встановлених правил та стандартів. Для майбутнього співробітника в системі ДСНС, а особливо фахівця із запобігання надзвичайним ситуаціям чи інспектора державного нагляду у сфері пожежної та техногенної безпеки, така психологічна деформація є неприпустимою в даній сфері діяльності. Нормалізація дрібного академічного шахрайства сьогодні неминуче перетворюється у звичку закривати очі на порушення правил пожежної безпеки на об'єктах із масовим перебуванням людей завтра. Практика показує безліч трагічних прикладів, коли ігнорування норм безпеки або формальний підхід до перевірок призводили до катастрофічних наслідків. Тому академічна доброчесність виступає тим первинним запобіжником, який формує нульову толерантність до будь-яких компромісів із совістю та законом під час виконання обов'язків за призначенням.

Коли ми говоримо про академічну культуру в стінах Національного університету цивільного захисту України, варто усвідомити одну просту істину: чесність неможливо увімкнути за командою або одягнути разом із лейтенантськими погонами під час випуску. Це не елемент форми, а навичка, яку ми виховуємо з народження, яка зароджується ще задовго до навчання у вищих закладах освіти. Вона гартується саме тоді, коли ти самотійно сидиш над складними розрахунками, намагаючись зрозуміти алгоритм дій, замість того, щоб просто скопіювати готовий результат у товариша. Вона проявляється в умінні визнати власну помилку чи незнання перед викладачем, а не шукати легких шляхів для створення ілюзії компетентності в тій чи іншій справі. Якщо

відверто задуматися, то будь-який прояв не доброчесності чи то плагіат чи звичайне списування - це не обман системи або конкретного викладача. Це перш за все самообман. Ми крадемо в самих себе можливість стати кращими, сильнішими, професійнішими. А в нашій професії слабкість або прогалини в знаннях одного працівника можуть коштувати занадто дорого для всього підрозділу. Служба в системі ДСНС - це моноліт, який тримається на взаємній підтримці та стовідсотковій впевненості в тому, хто стоїть поруч із тобою в екіпіровці. Як можна бути повністю впевненим у тому, хто звик хитрувати та шукати обхідні шляхи ще з перших класів у школі?

Висновок. Підсумовуючи роздуми, варто акцентувати: академічна доброчесність під час навчання – це саме той самий міцний фундамент, на якому будується вся подальша кар'єра майбутнього офіцера. Це той невидимий внутрішній стрижень, який не дозволить зламатися в кризовій ситуації та не дасть піти всупереч власним принципам під час прийняття надскладних управлінських рішень. Справжня офіцерська честь народжується не в полум'ї масштабних пожеж і не під уламками зруйнованих будівель, вона зароджується тут і зараз - за партою в аудиторії, над кожним конспектом і під час кожного іспиту. Бути доброчесним у навчанні означає бути готовим до моменту, коли від твоїх знань залежатиме чиєсь право на життя. І це наш найголовніший обов'язок перед людьми, перед нашими побратимами і, зрештою, перед самими собою.